

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUZAFFER GÖLEN BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2013/3430

Karar Tarihi : 10/6/2015

Başkan : Burhan ÜSTÜN

Üyeler : Hicabi DURSUN

Erdal TERCAN

Hasan Tahsin GÖKCAN

Kadir ÖZKAYA

Raportör : Selami ER

Başvurucu : Muzaffer GÖLEN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, işçi olarak çalıştığı kamu kurumundan mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa ettiği ve belediye başkanlığı görevinin sona ermesinden sonra emekli olduğu halde daha önce çalıştığı iş yerindeki çalışma süresinin kıdem tazminatında değerlendirmeye alınmaması üzerine açtığı davanın, feshin haklı nedene dayanmadığı gerekçesiyle reddedilmesi sonucu mülkiyet, seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarının ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürerek maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 20/5/2013 tarihinde Bingöl 2. Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinde Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyonunca, 6/9/2013 tarihinde kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Bölüm tarafından 7/11/2013 tarihinde kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına, bir örneğinin görüş için Adalet Bakanlığına gönderilmesine karar verilmiştir.

5. Adalet Bakanlığının 6/1/2014 tarihli görüş yazısı, 13/1/2014 tarihinde başvurusunun vekiline tebliğ edilmiş, ancak başvurusunun vekili Adalet Bakanlığı cevabına karşı beyanlarını yasal süresi içinde ibraz etmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

A. Olaylar

6. Başvuru formu ve ekleri ile ilgili dava dosyasında yer aldığı şekliyle olaylar özetle şöyledir:

7. Başvurucu 3/6/1985-1/4/2004 tarihleri arasında Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ) Genel Müdürlüğü-Bingöl İl Müdürlüğü bünyesinde teknisyen olarak görev yapmıştır.

8. Başvurucu, 2004 yılı mahalli idareler genel seçiminde Karlıova İlçesi Belediye Başkanlığına aday olmuş ve seçimi kazanması üzerine daha önce çalıştığı kurumdaki görevinden istifa ederek belediye başkanlığı görevine başlamıştır.

9. Başkanlık görevinin sona ermesinin ardından başvurucu, emeklilik işlemlerini yapmak üzere emekli sandığına başvurmuş, 6/11/2009 tarihinde işlemleri tamamlanmış, ancak TEDAŞ bünyesinde çalıştığı süre emekli ikramiyesi ödemesinde değerlendirmeye alınmamıştır.

10. Başvurucu, 8/12/2009 tarihli dilekçesiyle TEDAŞ Genel Müdürlüğüne durumu bildirerek kendisine kıdem tazminatı ödemesi yapılmasını talep etmiştir. Genel Müdürlüğün 21/12/2009 tarihli cevabi yazısında “*seçim nedeniyle istifanın kıdem tazminatı almaya engel olduğu*” belirtilerek talebi reddedilmiştir.

11. Başvurucu 5/1/2010 tarihinde Bingöl 1. Asliye Hukuk Mahkemesi nezdinde kıdem tazminatı alacağı davası açmıştır.

12. Mahkeme, iş mahkemesi sıfatıyla verdiği 1/10/2010 tarihli ve E.2010/9, K.010/898 sayılı kararıyla başvurucunun sözleşmesini kanunda sayılı haklı nedenlerle feshetmediğinden kıdem tazminatı almaya hak kazanmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir.

13. Temyiz başvurusu üzerine talebi inceleyen Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 11/3/2013 tarihli ve E.2010/51196, K.2013/3897 sayılı kararıyla, ilk derece mahkemesi hükmünün onanmasına karar vermiştir.

14. Bu karar başvurucuya, 24/4/2013 tarihinde tebliğ edilmiştir.

15. Başvurucu, 20/5/2013 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. İlgili Hukuk

16. 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun “*İşçinin haklı nedenle derhal fesih hakkı*” başlıklı 24. maddesi şu şekildedir:

“*Süresi belirli olsun veya olmasın işçi, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemeksizin feshedebilir:*

I. Sağlık sebepleri:

a) *İş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması için niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa.*

b) *İşçinin sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü işveren yahut başka bir işçi bulaşıcı veya işçinin işi ile bağdaşmayan bir hastalığa tutulursa.*

II. Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

a) İşveren iş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri hakkında yanlış vasıflar veya şartlar göstermek yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler vermek veya sözler söylemek suretiyle işçiyi yanıltırsa.

b) İşveren işçinin veya ailesi üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak şekilde sözler söyler, davranışlarda bulunursa veya işçiyi cinsel tacizde bulunursa.

c) İşveren işçiyi veya ailesi üyelerinden birine karşı sataşmada bulunur veya gözdağı verirse, yahut işçiyi veya ailesi üyelerinden birini kanuna karşı davranışa özendirir, kıskırtır, sürükler, yahut işçiyi ve ailesi üyelerinden birine karşı hapsi gerektiren bir suç işlerse yahut işçi hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ağır isnad veya ithamlarda bulunursa.

d) İşçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa.

e) İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse,

f) Ücretin parça başına veya iş tutarı üzerinden ödenmesi kararlaştırılıp da işveren tarafından işçiyi yapabileceği sayı ve tutardan az iş verildiği hallerde, aradaki ücret farkı zaman esasına göre ödenerek işçinin eksik aldığı ücret karşılanmazsa, yahut çalışma şartları uygulanmazsa.

III. Zorlayıcı sebepler:

İşçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler ortaya çıkarsa.”

17. 4857 sayılı Kanun'un geçici 1. maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir:

“Bu Kanunun 120 nci maddesi ile yürürlükte bırakılan 1475 sayılı İş Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının 1 inci ve 2 nci bendi ile onbirinci fıkrasında, anılan Kanunun 16, 17 ve 26 ncı maddelerine yapılan atıflar, bu Kanunun 24, 25 ve 32 nci maddelerine yapılmış sayılır.”

18. 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı mülga İş Kanunu'nun yürürlükte bulunan “Kıdem tazminatı” başlıklı 14. maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,

4. Bağlı buldukları kanunla kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla;

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince

her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzeri"nden ödeme yapılır.

...”

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

19. Mahkemenin 10/6/2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvuru nunun 20/5/2013 tarih ve 2013/3430 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

20. Başvurucu, işçi olarak çalıştığı TEDAŞ Genel Müdürlüğündeki işinden mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa ettiği ve belediye başkanlığı görevinin sona ermesinden sonra emekli olduğu halde daha önce çalıştığı iş yerindeki çalışma süresine bağlı kıdem tazminatının kendisine ödenmemesi üzerine açtığı davanın feshin haklı nedene dayanmadığı gerekçesiyle reddedildiğini belirterek, seçilme hakkını kullanmasıyla çalışmasına bağlı maddi haklarından yoksun bırakıldığını, memurların aynı nedenle istifa etmeleri halinde hak kayıplarının olmadığını, seçilme hakkını kullanmasının haklı fesih sayılması gerektiğini belirterek mülkiyet ve seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarıyla eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştü ve 23.828,47 TL kıdem tazminatının fesih tarihinden itibaren faiziyle birlikte kendisine ödenmesi talebinde bulunmuştur.

B. Değerlendirme

21. Anayasa Mahkemesi, başvuru nunun ihlal iddialarına ilişkin nitelendirmesi ile bağlı olmayıp, somut dava ve buna bağlı olayların özelliklerine göre olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvuru nunun eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiası seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkıyla bağlantılı olarak kabul edilemezlik incelemesinde değerlendirilmiş, mülkiyet hakkıyla ilgili şikâyeti ise ayrıca incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

a. Seçme ve Seçilme Hakkı Yönünden

22. Başvurucu, işçi olarak çalıştığı TEDAŞ Genel Müdürlüğündeki işinden mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa ettiği gerekçesiyle çalışma süresine bağlı kıdem tazminatının kendisine ödenmediğini, seçilme hakkını kullanmasıyla çalışmasına bağlı maddi haklarından yoksun bırakıldığını, memurların aynı nedenle istifa etmeleri halinde hak kayıplarının olmadığını belirterek seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma haklarıyla eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

23. 1982 Anayasası'nın “Seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları” başlıklı 67. maddesinin 1.fıkrası şu şekildedir:

“Vatandaşlar, kamunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoymasına katılma hakkına sahiptir.”

24. Serbest seçim hakkı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinde; “Sözleşmeciler Taraf lar yasama organının seçimi için, halkın görüşlerini özgürce ifade etmesinin güvence altına alındığı koşullarda, makul aralıklarla ve gizli oyla serbest seçimler yapmayı taahhüt ederler.” şeklinde düzenlenmiştir.

25. Mahalli idare seçimleri ile ilgili olarak, seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkının ihlal edildiği iddiaları daha önce bireysel başvuruya konu olmuştur. Parlamento seçimleri haricinde, kapsam ve güç bakımından yeterli yasama yetkisine sahip olmayan mahalli idarelerle ilgili seçimlerin, Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanı dışında yer aldığı kabul edilmiş olup, bu kapsamdaki başvuruların "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir (B. No: 2014/5425, 23/7/2014, §§ 29-37; B. No: 2014/11717, 4/11/2014, §§ 14-24).

26. Anayasa'nın 127. maddesi gereği bir mahalli idare niteliğinde olan Karlıova Belediye Başkanlığı seçimiyle ilgili ihlal iddialarını içeren somut başvuruda farklı karar verilmesini gerektiren bir yön bulunmadığından, başvurunun bu kısmının, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

27. Başvurucunun, Anayasa'nın 10. maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine yönelik iddiasının, soyut olarak değerlendirilmesi mümkün olmayıp, mutlaka Anayasa ve Sözleşme kapsamında yer alan diğer temel hak ve özgürlüklerle bağlantılı olarak ele alınması gerekir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 33).

28. Başvurucunun, eşitlik ilkesinin ihlali iddialarının, başvurunun temelini oluşturan seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı çerçevesinde ve bu hakla bağlantılı olarak ele alınması zorunluluğu vardır. Bu çerçevede, başvurunun seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkı kapsamına giren bir güvenceye yönelik müdahale bulunmaması nedeniyle ayırimcılık yasağının somut başvuru açısından uygulanabilmesi mümkün değildir.

29. Sonuç itibarıyla, başvurunun Anayasa'nın 10. maddesine dayanan ihlal iddialarının konusu da, Anayasa'da güvence altına alınmış ve Sözleşme kapsamında olan temel hak ve özgürlüklerin koruma alanı dışında kalmaktadır.

30. Açıklanan nedenlerle başvurunun bu kısmının da, diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "*konu bakımından yetkisizlik*" nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

b. Mülkiyet Hakkı Yönünden

31. Başvurucu, işçi olarak çalıştığı TEDAŞ Genel Müdürlüğündeki işinden mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa ettiğini ve emekli olduktan sonra daha önce çalıştığı iş yerindeki çalışma süresine bağlı kıdem tazminatının kendisine ödenmemesi nedeniyle maddi haklarından yoksun bırakıldığını ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

32. Bu durumda öncelikle başvurunun başvuruya konu davada Anayasa ve Sözleşmenin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı kapsamında korunmaya değer bir menfaatinin bulunup bulunmadığının tartışılması gerekmektedir.

33. Anayasa'nın "*Mülkiyet hakkı*" kenar başlıklı 35. maddesi şöyledir:

"Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz."

34. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün "*Mülkiyetin korunması*" kenar başlıklı 1. maddesi şöyledir:

"Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka hâlel getirmez."

35. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrası ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkrası hükümlerine göre, Anayasa Mahkemesine yapılan bir bireysel başvurunun esasının incelenebilmesi için, kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddia edilen hakkın Anayasa'da güvence altına alınmış olmasının yanı sıra Sözleşme ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokollerinin kapsamına da girmesi gerekir (B. No: 2012/1049, 26/3/2013, § 18).

36. Anayasa ve Sözleşmenin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı, mevcut mal, mülk ve varlıkları koruyan bir güvencedir. Bir kişinin hâlihazırda sahibi olmadığı bir mülkün, mülkiyetini kazanma hakkı, kişinin bu konudaki menfaati ne kadar güçlü olursa olsun Anayasa ve Sözleşme'yle korunan mülkiyet kavramı içerisinde değildir. Bu hususun istisnası olarak belli durumlarda, bir "ekonomik değer" veya icrası mümkün bir "alacak" iddiasını elde etmeye yönelik "meşru bir beklenti", Anayasa'nın ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan mülkiyet hakkı güvencesinden yararlanabilir (Bkz., B. No: 2012/636, 15/4/2014, § 36-37).

37. Meşru beklenti, makul bir şekilde ortaya konmuş icra edilebilir bir iddianın doğurduğu, ulusal mevzuatta belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma şansının yüksek olduğunu gösteren yerleşik ve istikrarlı bir yargı içtihadına dayanan, yeterli somutluğa sahip nitelikteki bir beklentidir. Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece ulusal hukukta mülkiyet hakkı kapsamında savunulabilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (Bu konudaki AİHM kararları için bkz. *Kopeccky/Slovakya*, B. No: 44912/98, 28/9/2004, § 52; *Saghinadze/Gürcistan*, B. No: 18768/05, § 103, 27/5/2010; *SA Dangeville/Fransa*, B. No: 36677/97, 16/4/2002, §§ 44-45).

38. Dolayısıyla Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup, bu tanıma mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır.

39. Başvuruya konu somut olayda başvuru, işçi olarak çalıştığı TEDAŞ Genel Müdürlüğündeki işinden emekliliğe hak kazanacak süreyi doldurmadan mahalli idareler genel seçiminde belediye başkanı seçilmesi nedeniyle istifa etmiş ve belediye başkanlığı döneminin bitmesiyle emekli olmaya hak kazanarak emekli olmuştur. Başvurucu daha önce 4857 sayılı Kanuna göre işçi statüsünde çalıştığı iş yerindeki çalışma süresine bağlı kıdem tazminatının kendisine ödenmesi talebi ilgili iş yeri ve Mahkemece haklı nedenle iş akdini feshetmediği gerekçesiyle reddedilmiş ve reddedilen karar temyiz sürecinde onanarak kesinleşmiştir.

40. Mülga 1475 sayılı Kanun'un yürürlükte olan 14. maddesine göre işçinin kıdem tazminatına hak kazanması için, emeklilik süresini doldurarak emekli olması, iş sözleşmesinin muvazzaf askerlik hizmeti nedeniyle veya işveren tarafından haklı neden olmaksızın feshedilmesi veya işçi tarafından haklı nedenle feshedilmesi şartlarından biri aranmaktadır. Başvurucu çalıştığı iş yerinden emeklilik için gerekli süreyi doldurmadan

belediye başkanlığı seçimlerini kazanması sebebiyle istifa ederek belediye başkanlığı görevini yürütmüştür.

41. 4857 sayılı Kanun'un 24. maddesinde işçinin haklı nedenle derhal fesih sebepleri; sağlık sebepleri, ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri ile zorlayıcı sebepler olarak sayılmıştır. Zorlayıcı sebepler ise işçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler olarak tarif edilmiştir. Kanunun lafzından başka bir işe başlamak veya seçimle siyasi bir göreve seçilmek haklı fesih sebebi sayılmadığı gibi, Yargıtay içtihatlarında da belediye başkanı seçilmenin haklı fesih sebebi sayıldığı bir içtihadı rastlanılmamıştır. Başvurucu da bahsedilen iddiasını destekleyecek bir yargı kararı sunmamıştır.

42. Bu durumda ilgili Kanun hükümleri ve Yargıtay içtihatlarına göre somut başvuru konusu olayda mülkiyet hakkı kapsamında kıdem tazminatı hakkına bağlı meşru beklentinin mevcut olmadığı, somut başvuruya konu davada da başvurunun bu iddiasını Mahkeme önünde kanıtlayamadığı ve Mahkemenin başvurunun kıdem tazminatı alacağı iddiasını reddettiği anlaşılmaktadır.

43. Sonuç olarak, başvuru konusu olayda mülkiyet hakkına konu olabilecek bir "ekonomik değeri" veya en azından bu şekildeki bir değeri elde etme yönünde "meşru beklentisi" bulunmayan başvurunun Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren korunmaya değer bir menfaati bulunmadığı anlaşılmıştır.

44. Açıklanan nedenlerle, başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin "konu bakımından yetkisizlik" nedeni ile kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun, "konu bakımından yetkisizlik" nedeniyle KABUL EDİLEBİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına,

10/6/2015 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Erdal TERCAN

Üye
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Kadir ÖZKAYA